

## **СЕКЦІЯ II. ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ**

### **МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ**

**Ємельянов Олександр Юрійович**

д-р. екон. наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій  
*Національний університет «Львівська політехніка», Україна*

Важливою властивістю господарської діяльності підприємств є її ризикованість [1]. Це зумовлює необхідність вимірювання рівня економічного ризику функціонування підприємств [2] та розроблення організаційно-економічних заходів, спрямованих на управління цим ризиком [3, 4]. Особливо високим є рівень ризикованості інвестиційної діяльності компаній [5], що необхідно враховувати, зокрема, і при оцінюванні їхніх інвестиційних [6–10] та інноваційних можливостей [11, 12].

Управління ризиком діяльності фірм потребує, серед іншого, покращення використання наявних у підприємств обсягів економічних ресурсів, до яких належать матеріальні [13, 14], технічні [15], фінансові [16] та інші ресурси. Таке покращення, своєю чергою, дає можливість підвищити ступінь реалізації виробничих та збутових можливостей підприємств [17–19], а також їхнього фінансового потенціалу [20–23]. Зокрема, важливим напрямом зниження ризику діяльності підприємств є раціоналізація обсягів та структури їх фінансових ресурсів, що є запорукою покращення фінансової стійкості компаній [24–26].

Розгляд короткострокових аспектів фінансової стійкості підприємств варто здійснювати у контексті оцінювання рівня їх платоспроможності, тобто здатності компаній у повному обсязі та своєчасно виконувати свої короткострокові боргові зобов'язання. Зазначене оцінювання повинно базуватися на таких головних положеннях:

1) необхідно оцінювати величину усіх видів наявних у підприємств активів та зобов'язань короткострокового характеру;

2) потрібною є диференціація зазначених активів за ступенем їхньої ліквідності. Одним з можливих підходів до такої диференціації є поділ активів та пасивів підприємств на групи за сподіваною тривалістю часу між даним (теперішнім) моментом часу й моментом їхнього перетворення у грошові засоби. При цьому зазначена тривалість повинна вимірюватися у днях, що дає змогу виділити рівні між собою часові проміжки часу (наприклад від 0 до 10 днів, від 10 днів до 20 днів і т. д.), кожен з яких відповідатиме певній групі активів та зобов'язань суб'єктів підприємництва за ступенем ліквідності цих активів та зобов'язань;

3) оцінювання платоспроможності підприємств повинно здійснюватися як в абсолютному, так і у відносному виразі. У першому випадку результат оцінювання вимірюватиметься у грошових одиницях, а у другому – не матиме одиниці вимірювання;

4) доцільно оцінювати наявні у підприємств можливості щодо підвищення рівня їхньої платоспроможності. Таке оцінювання повинно відбуватися шляхом визначення резервів підвищення абсолютної та відносної величин платоспроможності підприємств на засадах проведення відповідних організаційно-економічних заходів.

З урахуванням викладеного вище процес оцінювання платоспроможності підприємства повинен передбачати здійснення такої послідовності дій: 1) збір необхідної інформації для проведення оцінювання (насамперед, відомостей про склад активів та зобов'язань підприємства); 2) побудова шкали диференціації активів та пасивів суб'єкта господарювання за сподіваною тривалістю часу між даним (теперішнім) моментом часу й моментом їхнього перетворення у грошові засоби; 3) поділ активів та пасивів підприємств на групи згідно обраної шкали, визначення загальної величини активів та пасивів у кожній групі в грошовому виразі; 4) сумування величини активів та пасивів за групами у порядку зростання тривалості часу між даним (теперішнім) моментом часу й моментом їхнього перетворення у грошові засоби; 5) розрахунок різниці між величиною активів та пасивів, обчислених зростаючим підсумком, за кожною їх групою; 6) визначення найменшої з обчислених різниць та обчислення відношення величини цієї різниці до величини активів підприємства, обчислених зростаючим підсумком, у відповідній їх групі. Тоді платоспроможність підприємства буде задовільною, якщо результати розрахунків, отриманих на шостому етапі описаної послідовності дій, будуть додатними.

### Список використаних джерел:

1. Вербицька, Г. Л. (2004). Оцінка економічного ризику. Актуальні проблеми економіки, (4), 129–136.
2. Ємельянов, О. Ю. (2020). Оцінювання рівня ризикованості господарської діяльності підприємств агропромислового комплексу. Агросвіт, (19–20), 3–9.
3. Клименко, С. М. (2013). Формування стратегії розвитку підприємства з урахуванням ризиків. Бізнес Інформ, (8), 343–347.
4. Попова, Г. Ю. (2016). Формування стратегії ризикозахисту інжинірингової фірми. Вісник економічної науки України, (2), 157–161.
5. Мицишин, О. Л., Ємельянов, О. Ю. & Петрушка, Т. О. (2020). Утворення агропромислового кластеру як спосіб зниження ризикованості господарської діяльності його учасників. Агросвіт, (17–18), 77–84.
6. Detemple, J. & Kitapbayev, Y. (2018). Optimal Investment under Cost Uncertainty. Risks, (6 (1)), 5.
7. Гришко, В. А. (2010). Показники та методи оцінювання інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств. Схід. Аналітично-інформаційний журнал, (7(107)), 18–21.
8. Ємельянов, О. Ю. & Гришко, В. А. (2009). Управління якістю продукції машинобудівного підприємства в процесі формування його інноваційного потенціалу. Збірник наукових праць “Економіка: проблеми теорії та практики” (253 (VII)), 185–191.
9. Родіонова, І. В. (2013). Методи оцінки інноваційного потенціалу промислових підприємств. Економіка розвитку, (4 (68)), 96–99.
10. Тищенко, Т. І. (2015). Оцінювання інноваційного потенціалу промислового підприємства. Економічний вісник ДВНЗ УДХТУ, (2 (2)), 65–71.
11. Гришко, В. А., Ємельянов, О. Ю. & Крет, І. З. (2010). Оцінювання поточного та стратегічного рівня інвестиційного потенціалу машинобудівних підприємств. Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Проблеми економіки та управління, (683), 210–215.
12. Ємельянов, О. Ю., Крет, І. З. & Сегедій, О. М. (2003). Інформаційне забезпечення аналізу інвестиційного потенціалу галузей економіки. Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Проблеми економіки та управління, (484), 66–71.

13. Безбородова, Т. В. & Даншина, Т. В. (2017). Управління оборотними коштами підприємств. Інвестиції: практика та довід, (1), 59–62.
14. Насібова, О. В. & Придатченко, Б. Ю. (2018). Теоретичні аспекти оптимізації оборотних коштів підприємства. Економіка і суспільство, (18), 794–802.
15. Шарманська, В. М. & Вітюк, В. В. (2018). Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами та ефективності їх використання. Молодий вчений, (1(53)), 550–552.
16. Редько, Л. І. (2007). Використання фінансових ресурсів як джерел фінансування інноваційної діяльності та проблема їх застосування. Держава і регіони, (2), 214–217.
17. Висоцький, А. Л. (2014). Види, чинники та об'єкти управління збутовим потенціалом машинобудівного підприємства. Науковий вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць, (24.7), 315–323.
18. Ємельянов, О. Ю., Висоцький, А. Л., Симак, А. В. & Петрушка, Т. О. (2017). Методичні засади оцінювання попиту на продукцію машинобудівних підприємств. Маркетинг і менеджмент інновацій, (3), 198–212.
19. Ємельянов, О. Ю., Лесик, Л. І. & Висоцький, А. Л. (2015). Теоретичні засади формування та оцінювання виробничо-збутового потенціалу машинобудівних підприємств. Бізнес Інформ, (1), 124–130.
20. Кунцевич, В. О. (2005). Підходи до діагностики фінансового потенціалу підприємства. Актуальні проблеми економіки, (1(43)), 68–75.
21. Левченко, Н. М. (2012). Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до діагностики. Інвестиції: практика та довід, (2), 114–117.
22. Маринич, І. А. (2010). Сучасні підходи до діагностики фінансового потенціалу підприємства. Науковий вісник НЛТУ України, (20.1), 105–108.
23. Турчак, В. В. (2014). Методика оцінки фінансового потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання. Молодий вчений, (8(11)), 49–52.
24. Гапак, Н. М. & Капштан, С. А. (2014). Особливості визначення фінансової стійкості підприємств. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка, (42). 191–196.
25. Ємельянов, О. Ю. (2020). Діагностування рівня фінансової стійкості підприємств агропромислового комплексу. Агросвіт, (21), 3–9.
26. Чепка, В. В. & Матяш, О. К. (2017). Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. Економіка і суспільство, (12), 649–655.